

Bijlage 2. Behandeling van de bezwaren en adviezen bij het ministerieel besluit tot vaststelling als gebied in de Landschapsatlas van 'Bellebroek en Dendermeersen tussen Oudegem en Wieze'

Omschrijving:

Bellebroek en Dendermeersen tussen Oudegem en Wieze

Mij bekend om gevoegd te worden bij het besluit van heden:

Brussel, 5 mei 2020

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed

Matthias DIEPENDAELE

1. Bezwaren ingediend tijdens het openbaar onderzoek

Het openbaar onderzoek naar de gedeeltelijke vaststelling van de Landschapsatlas voor het gebied 'Bellebroek en Dendermeersen tussen Oudegem en Wieze' in Dendermonde, Lebbeke en Aalst liep van 26/02/2019 tot en met 27/04/2019 (code 2019-V19).

De stad Aalst verleende op 15/04/2019 gunstig advies.

Er werden 4 bezwaarschriften ontvangen.

Bezwaar B_000001:

Interferentie met de aanleg van de N41 tussen Lebbeke en Aalst en de nieuw aan te leggen fietsverbinding over de Dender zoals voorzien in het PRS Oost-Vlaanderen en de kernnota 'Maak Ruimte voor Oost-Vlaanderen 2050'.

Behandeling van het bezwaar:

De vaststelling houdt enkel rekening met reeds vergunde werken en kan niet vooruitlopen op al dan niet nog uit te voeren plannen. De zorg- en motiveringsplicht is van toepassing op alle eigen werken of activiteiten uitgevoerd door administraties. Tijdens het ruimtelijk planningsproces voor de aanleg van de N41 en de fietsverbinding zal bij de keuze van het definitief traject de erfgoedtoets uitgevoerd worden. De onvermijdelijke schade aan het onroerend erfgoed moet in dat geval zoveel mogelijk gemilderd worden.

Conclusie:

Het bezwaar heeft geen invloed op de vaststelling van het gebied in de Landschapsatlas.

Bezwaar B_000002:

Onzorgvuldige afbakeningslijn

1. Eerste zone tussen de dorpskern van Denderbelle en de Dender. In het landschap zijn een aantal bebouwingen aanwezig, al dan niet met uitheemse groenbeplanting, in een verouderde en afgeleefde staat. Deze elementen zijn niet in overeenstemming met de landschappelijke beschrijving van het gebied en dienen niet opgenomen te worden.
2. Tweede zone tussen de bebouwing langs de straat Hof ten Bos en de Dender. Deze open ruimte telt landschappelijk kwaliteitsvolle elementen zoals afwateringsgrachten en beplanting en dient opgenomen te worden in het afgebakende gebied.
3. Derde zone tussen de Dender en de site van de VPK Packaging Group. In deze smalle strook is in het GRUP 'Hullenberg' een omleidingsweg aangelegd waardoor het landschap veranderd is en de landschappelijke kwaliteiten beperkt zijn geworden. In deze zone dient de afbakeningslijn samen te vallen met de grenslijn van het plangebied van het RUP.
4. Vierde zone open ruimte ter hoogte van de Brugstraat. Ook de achterliggende hogere en gave stukken open ruimte dienen opgenomen te worden in de afbakening als relicten van de historische alluviale werking van de Dender.

Verschillende afbakening van de dorpskernen

1. Motivatie ontbreekt waarom de bebouwing in de dorpskern van Denderbelle niet is opgenomen.
2. Motivatie ontbreekt waarom in Mespelare een historisch gebouw niet mee opgenomen is in de afbakening en niet waardevolle bebouwing wel wordt

opgenomen. Vraag naar objectief afgewogen afbakeningslijn met focus op waardevolle bebouwing en tuinen.

Nieuwe dijklichamen in functie van het GOG

1. Voorstel om de open ruimte tussen de nieuwe dijklichamen en de bebouwingspercelen op te nemen binnen de afbakening evenals de onverharde Steenkouterbaan inclusief veldkapelletje.
2. Onzuiverheden in de afbakeningslijn die geen rekening houden met de nieuwe dijklichamen en de aantasting hierdoor van het traditionele landschap.

Behandeling van het bezwaar:

Afbakening van het gebied

1. De zone tussen de dorpskern van Denderbelle en de Dender is meegenomen als historische verbinding tussen het Bellebroek enerzijds en de Dendermeersen ten zuiden van Denderbelle anderzijds. Samen met de weg Veer en de rivier de Dender die hier verder doorlopen vertegenwoordigt deze zone als geheel voldoende erfgoedwaarde om volledig op te nemen in de afbakening. Voor de opname van deze zone kan bijkomend worden gemotiveerd dat bij de afbakening van gebieden in de Landschapsatlas altijd de gave landschappelijke context wordt meegenomen. Een gebied in de landschapsatlas zal steeds gebieden omvatten die meer en minder erfgoedwaarde vertegenwoordigen. Het gaat bij de vaststelling om een landschappelijk geheel waarbinnen bepaalde items meer en andere minder toe bijdragen, maar het geheel belangrijker is dan de losse onderdelen. Er wordt vooral de nadruk gelegd op de onderlinge samenhang van de verschillende elementen binnen dit gebied en de erfgoedwaarde als geheel. Dit impliceert dat ook elementen met minder of zelfs geen erfgoedwaarde mee worden opgenomen binnen de afbakening.
2. Uitbreiding van de afbakening na openbaar onderzoek is niet mogelijk. De afbakening van het gebied volgt hier de perceelsgrens van de rivier de Dender met jaagpad zoals afgebakend op het Grootchalige Referentie Bestand (GRB administratieve percelen). Het GRB geldt als de standaard binnen de Vlaamse overheid voor afbakeningen en GIS. De zone met hoofdzakelijk akkerland op de linkeroever van de Dender is niet mee opgenomen aangezien dit geen deel uitmaakt van het historisch meersengebied langs de Dender.
3. Ter hoogte van de VPK Packaging Group werd voor de afbakening de grens van de Dender genomen zoals afgebakend op het Grootchalige Referentie Bestand (GRB administratieve percelen). Deze grens valt grotendeels samen met de grenslijn van het plangebied van het RUP 'Hullenberg'. Een kleine zone langs de Varenbergstraat valt wel binnen het RUP. Hier wordt het voorstel gevolgd om de afbakeningslijn samen te laten vallen met de grenslijn van het RUP.
4. Uitbreiding van de afbakening na openbaar onderzoek is niet mogelijk. Voor de afbakening in het noorden van het gebied is de grens op de Steenbeek gelegd en de aangrenzende percelen weiland die een duidelijke landschappelijke grens vormen met de aanpalende percelen akkerland ten noorden van de Steenbeek.

Afbakening van de dorpskernen

1. Bij de afbakening van de gebieden in de Landschapsatlas ligt de nadruk op de landschappelijk waardevolle gebieden en minder op het bouwkundig erfgoed. Voor de opname van bouwkundig erfgoed in de Landschapsatlas wordt steeds afgewogen of er een duidelijke link bestaat met het landschap, of de opname de erfgoedwaarden van het gebied versterkt en of de elementen gemakkelijk kunnen geïntegreerd worden in de afbakening. Hoewel er een historisch verband bestaat tussen de inplanting van het dorp Denderbelle en de rivier de Dender, en de dorpskern een aantal gebouwen met erfgoedwaarde telt, geeft het dorp een sterk verstedelijkte indruk en is de historische configuratie minder herkenbaar. De

dorpskern van Mespelare is daarentegen grotendeels ongewijzigd gebleven en heeft nog een sterk landelijk en kleinschalig karakter zodat hier beslist is de kern met een aantal beschermde gebouwen mee op te nemen in de afbakening. De dorpskern van Wieze is beschermd als dorpsgezicht wat de erfgoedwaarden bevestigt en de opname in de afbakening verklaart.

2. Bij Mespelare is gekozen om de opname in de afbakening te beperken tot de historische dorpskern met inbegrip van de beschermde monumenten zoals de parochiekerk en de pastorie. De afbakening integreert op die manier de meest gaaf bewaarde elementen van het dorp die nog bewaard zijn in hun historische context en met een duidelijke link met de riviervallei.

Nieuwe dijklichamen

1. Uitbreiding van de afbakening na het openbaar onderzoek is niet mogelijk. Zowel de nieuwe dijklichamen als een deel van de historische kouter met de overgang tussen lager gelegen meersen en hoger gelegen akkerland zijn opgenomen in de afbakening. Ook de Steenkouterbaan en de veldkapel maken, wat het onverharde deel betreft en dus nagenoeg volledig, reeds deel uit van het afgebakend gebied.
2. De bestaande nieuwe dijklichamen in het Bellebroek liggen centraal in dit gebied en zijn volledig opgenomen omdat rondom de historische meersen nog grotendeels intact zijn gebleven. De impact op het cultuurhistorisch landschap en de erfgoedwaarden blijft beperkt. De afbakening hoeft hier niet gewijzigd te worden.

Conclusie:

Het bezwaar heeft invloed op de vaststelling van het gebied in de Landschapsatlas.

De afbakening wordt licht gewijzigd ter hoogte van de VPK Packaging Group en de afbakeninglijn valt samen met de grenslijn van het RUP.

Bezwaar B_000003:

Uitbreiding van het gebied in zuidelijke richting met de Dendermeersen en de oude Denderarmen op het grondgebied van Herdersem en Gijzegem, tot de gemeentegrens van Herdersem en Gijzegem met Aalst.

Behandeling van het bezwaar:

Uitbreiding van de afbakening na het openbaar onderzoek is niet mogelijk. Bij de afbakening van het deelgebied ligt de nadruk op de zones met de best bewaarde historische Dendermeersen die bovendien een aaneengesloten geheel vormen. Een uitbreiding met de meersen in Herdersem en Gijzegem is enkel mogelijk via het Denderkanaal waar een betoncentrale gesitueerd is. Dit zou nadelig zijn voor de erfgoedwaarde van het volledige gebied.

Een aantal Dendermeanders op de rechteroever zijn reeds opgenomen als afzonderlijk landschapselement in de wetenschappelijke inventaris Onroerend Erfgoed.

Conclusie:

Het bezwaar heeft geen invloed op de vaststelling van het gebied in de Landschapsatlas.

Bezwaar B_000004:

Aanleveren bijkomende informatie over de archeologische en historische waarde van het gebied.

Het 'kasteel van Denderbelle' (zie atlas Sanderus) lag wellicht ter hoogte van het pand Veer nr. 9 (deel nr. 8) Denderbelle. Bij de bouw in de jaren '60 van een schuur werden hier tal van rode terra-cotta tegelpannen opgegraven. Er zijn op een diepte van een tweetal meter ook nog funderingen aanwezig in witte natuursteen.

Op dezelfde locatie werd in 1821 door de Gemeente Denderbelle een loskaai aangelegd voor het lossen van mest, careel steen, huille, koolen, hoy, stroy, bier, brandewijn, meel en granen. De huidige loodsen dateren van het einde van de 19 eeuw. (zie archiefstukken)

Behandeling van het bezwaar:

Deze informatie wordt geïntegreerd in het inhoudelijk dossier.

Conclusie:

Het bezwaar heeft geen invloed op de vaststelling van het gebied in de Landschapsatlas.

Het inhoudelijk dossier wordt aangevuld als volgt:

Op de Sanderuskaart van het Graafschap Aalst (Flandria Illustrata, 1641-1644) staat in de bocht van de Dender ter hoogte van Denderbelle mogelijk een kasteel afgebeeld. Wellicht lag dit ter hoogte van het pand Veer nr. 9 (deel nr. 8) waar bij de bouw in de jaren '60 van een schuur hier tal van rode terracotta tegelpannen werden gevonden. Op een diepte van een tweetal meter zouden ook nog funderingen aanwezig zijn in witte natuursteen.

In de laatste bocht van de weg leidt een rechte gekasseide zijweg tot bij de Dender waar in 1821 door de gemeente Denderbelle een loskaai werd aangelegd voor het lossen van 'mest, careel steen, huille, koolen, hoy, stroy, bier, brandewijn, meel en granen' (mondelijke info Dirk Steyaert).

2. Advies uitgebracht door de Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed (VCOE)

Het advies werd gevraagd op 14/05/2019.

De VCOE bracht op 13/06/2019 een gunstig advies uit over de vaststelling als gebied in de Landschapsatlas van 'Bellebroek en Dendermeersen tussen Oudegem en Wieze' in Aalst, Dendermonde en Lebbeke. Het advies maakt integraal deel uit van het vaststellingsdossier.

Behandeling van het advies:

De commissie suggereert om ook de industrieel-archeologische waarde toe te kennen op basis van de rol van de Dender in de economische ontwikkeling van de Denderstreek en de landschappelijke getuigen van pogingen om het gebied te ontwateren en in cultuur te brengen

Het advies van de VCOE wordt gevolgd en de industrieel-archeologische waarde wordt als volgt toegevoegd:

'De Dender speelde een belangrijke rol in de economische ontwikkeling van de Denderstreek. Het huidig uitzicht van de rivier is het resultaat van het herhaaldelijk rechttrekken en kanaliseren in het verleden om de bevaarbaarheid te optimaliseren. Het slotennetwerk in de meersen getuigt van de pogingen om dit gebied in het verleden te ontwateren en in cultuur te brengen.'

De commissie vraagt de beschermingsstatuten binnen het deelgebied aan te vullen bij de erfgoedkenmerken en -elementen.

Een overzicht van de beschermingsstatuten binnen het gebied wordt reeds gegeven in de rubriek 'Geïnterpreteerd en beschermd erfgoed'.

De commissie vraagt bijkomend te motiveren waarom bepaalde zones of relictten, bijvoorbeeld de afgesneden Dendermeander ten zuiden van 'Bellebroek en Dendermeersen', niet werden opgenomen.

Bij de afbakening van dit gebied is gestreefd naar een duidelijk afgebakend, herkenbaar en aaneengesloten geheel op basis van landgebruik en landschapskenmerken. Voor de Dendervallei komt dit neer op de zones met de best bewaarde historische Dendermeersen met aaneengesloten percelen gras- en weiland, drainagesloten, rijen knotwilgen en relictten van de Oude Dender. De afgesneden meander waarvan sprake ligt in een gebied dat deel uitmaakt van de historische Dendermeersen maar waar het landschap langs weerszijden van de Dender minder gaaf bewaard is, o.a. door de aanwezigheid van een betoncentrale. Dit gebied is dus minder representatief voor het landschapstype van riviermeersen. Een uitbreiding met de afgesneden meander en de omliggende meersen zou nadelig zijn voor de erfgoedwaarden van het volledige gebied.

De commissie vraagt de afbakingslijn te herbekijken ter hoogte van de dorpskernen van Mespelare en Wieze (afbakening loopt over bebouwing, volgt niet overal harde of perceelsgrenzen, noch grenzen van dorpsgezicht of bouwkundige gehelen), Scheutlagestraat 53 (niet op inventaris bouwkundig erfgoed), Sasbaan 37 en 39 (idem), Roland Monteynestraat t.h.v. afgesneden Dendermeanders (geen duidelijke grens).

Het advies van de VCOE wordt gevolgd voor Scheutlagestraat 53, Sasbaan 37 en 39 en de Roland Monteynestraat. Gebouwen zonder erfgoedwaarde worden uit de afbakening gehaald en de afbakening wordt aangepast.

Bij Wieze wordt de afbakening zoveel mogelijk afgestemd op het beschermd dorpsgezicht maar wordt ook rekening gehouden met recente aanvullingen uit de wetenschappelijke inventaris. De afbakening wordt hier licht gewijzigd.

Bij Mespelare is gekozen om de opname in de afbakening te beperken tot de historische dorpskern met inbegrip van de beschermde monumenten zoals de parochiekerk en de pastorie. De afbakening integreert op die manier de meest gaaf bewaarde elementen van het dorp die nog bewaard zijn in hun historische context en met een duidelijke link met de rivierdreef. De afbakening wordt hier niet gewijzigd.

Conclusie:

Het bezwaar heeft invloed op de vaststelling van het gebied in de Landschapsatlas. De industrieel-archeologische waarde wordt toegevoegd. De afbakening wordt op verschillende plaatsen gewijzigd door gebouwen en percelen zonder erfgoedwaarde uit te sluiten.

3. Conclusie

De uitgebrachte bezwaren en het advies hebben invloed op de afbakening en beschrijving. De vaststelling werd als volgt aangepast:

De afbakening werd licht gewijzigd ter hoogte van de VPK Packaging Group. De afbakening werd eveneens gewijzigd ter hoogte van Scheutlagestraat 53, Sasbaan 37 en 39 en de Roland Monteynestraat. De bebouwing en percelen zonder erfgoedwaarde werden hier volledig uit de afbakening gehaald. In de dorpskern van Wieze werd de afbakening licht gewijzigd om zoveel mogelijk af te stemmen op het beschermd dorpsgezicht.

De industrieel-archeologische waarde werd toegevoegd en geduid als volgt:

'De Dender speelde een belangrijke rol in de economische ontwikkeling van de Denderstreek. Het huidig uitzicht van de rivier is het resultaat van het herhaaldelijk rechte trekken en kanaliseren in het verleden om de bevaarbaarheid te optimaliseren. Het slotennetwerk in de meersen getuigt van de pogingen om dit gebied in het verleden te ontwateren en in cultuur te brengen.'

Het inhoudelijk dossier wordt aangevuld als volgt:

Op de Sanderuskaart van het Graafschap Aalst (Flandria Illustrata, 1641-1644) staat in de bocht van de Dender ter hoogte van Denderbelle mogelijk een kasteel afgebeeld. Wellicht

lag dit ter hoogte van het pand Veer nr. 9 (deel nr. 8) waar bij de bouw in de jaren '60 van een schuur hier tal van rode terracotta tegelpannen werden gevonden. Op een diepte van een tweetal meter zouden ook nog funderingen aanwezig zijn in witte natuursteen. In de laatste bocht van de weg leidt een rechte gekasseide zijweg tot bij de Dender waar in 1821 door de gemeente Denderbelle een loskaai werd aangelegd voor het lossen van 'mest, careel steen, huille, koolen, hoy, stroy, bier, brandewijn, meel en granen' (mondellinge info Dirk Steyaert).